

Samenwerkingsconvenant

Praktisch Beter! Naar meer praktijkgerichte kennis voor volksgezondheid en zorg

2008-2011

Aanleiding

We leven in een samenleving waarin kennis, als belangrijkste productiefactor en als bron van innovatie, onze welvaart en ons welzijn genereert. Het voorhanden zijn van voldoende gefundeerde en toepasbare kennis is dan ook een essentiële voorwaarde voor de sector van volksgezondheid en zorg bij het adequaat vervullen van zijn maatschappelijke taak.

Enkele relevante feiten

- Voor veel publieke sectoren (bijv. onderwijs, zorg en sociale hulpverlening) geldt dat de daarin werkzame beroepsbeoefenaren niet of slechts ten dele bediend worden door (kennis afkomstig uit) universitair onderzoek vanwege de relatief beperkte praktijkgerichtheid van dit onderzoek. Een belangrijk aangrijpingspunt voor de vernieuwing van deze beroepspraktijken zijn de professionals met een achtergrond in het hoger beroepsonderwijs (HBO). Het HBO biedt een ingang tot een aantal beroepsgroepen die een essentiële rol spelen in de innovatie in deze sectoren. De professionals uit het HBO zijn nadrukkelijk opgeleid om als ontwikkelaar van de eigen beroepspraktijk en vanuit contextgebonden vragen hun handelen en dienstverlening aan de burger te verbeteren¹.
- Voor het grootste deel van de zorgsector geldt dat innovatie - een complex proces waarin kennis een essentiële rol speelt - géén regulier onderdeel is van de bedrijfsvoering en werkfokus. Deze groep innoveert volgens de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) in zijn advies 'Innovatie zonder inventie' (2005) met gebruikmaking van bestaande kennis (ofwel innoveert zonder inventie), en wordt aangeduid als 'toepassers'. Daarnaast is er een kleine groep innovatoren of koplopers, met eigen R&D-medewerkers, die wél nieuwe kennis ontwikkelt en waarvoor geldt dat innovatie gestuurd wordt door nieuwe (wetenschappelijke) kennisontwikkeling. De innovatiepraktijk van toepassers betreft vaak aanpassingen en verbeteringen van bestaande producten, processen of diensten, en is vaak financieel gedreven². Kenmerken van die innovatiepraktijk: pragmatisch, doelgericht, *learning by doing*.

Maatschappelijke opgave

Om de zorg te optimaliseren (het uiteindelijke, achterliggende doel) is het cruciaal dat kennisontwikkeling en innovatie zodanig worden georganiseerd, dat de resultaten ervan antwoorden zijn op vragen, problemen en uitdagingen uit de praktijk, en dat zij vervolgens zo soepel mogelijk hun weg vinden in die praktijk. Dat vraagt om verbreding van en een andere kijk op traditionele, (mono)disciplinaire academische kennisproductie. Zie ook de verschuiving van 'science' naar 'research', en van 'traditional science,' primair gericht op wetenschappelijke kennisvermeerdering, naar 'pragmatic science' en implementatieonderzoek, gericht op bewezen praktijkverbetering.

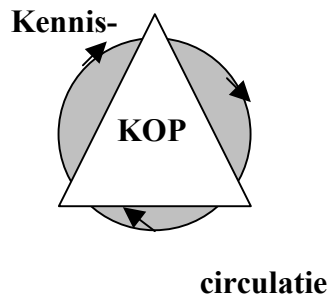
Kennisfunctie van hogescholen

¹ De zorgsector kent ook vele verzorgenden die niet worden opgeleid door hogescholen maar ROC's. Het zijn de verpleegkundigen opgeleid door hogescholen die moeten beschikken over de kennis van onderzoek en deze moeten vertalen en overbrengen naar de uitvoeringspraktijk van verzorgenden.

² Zo wordt de thuiszorg jaarlijks met beleidswijzigingen vanuit de overheid geconfronteerd, wat leidt tot enerzijds verbetering van bestaande producten, processen en diensten, maar anderzijds het zoeken naar financieringsbronnen voor lopende activiteiten die door gewijzigde regelgeving opeens door andere bronnen gefinancierd moeten worden.

De kennis- en onderzoeksfunctie van de hogescholen gaat uit van de directe verwevenheid en interactie van **kennis** (onderzoek en ontwikkeling), **onderwijs** (overdracht van kennis in initiële bachelor/mastersopleidingen en nascholing), en **praktijk** (beroepsgebonden toetsing en toepassing van kennis). De onderzoekscentra van de hogescholen (lectoraten en kenniscentra) positioneren zich dan ook als spin in het KOP-web. Vanuit hun maatschappelijke positie dragen de hogescholen op deze wijze bij aan kenniscirculatie en kenniscreatie met als doel praktijkverbetering.

Schematisch voorgesteld:

ZonMw en de HBO-raad zijn er gezamenlijk van overtuigd dat het ontwikkelen en toepassen van kennis op het gebied van volksgezondheid en zorg dichtbij en in samenwerking met de praktijk dient te gebeuren. Vanuit deze optiek is besloten een samenwerkingsovereenkomst te sluiten.

Doelstelling

De doelstelling van deze overeenkomst “Praktisch Beter!” is vierledig:

- 1) ZonMw en de HBO-raad investeren gezamenlijk in de verdere ontwikkeling van het onderzoek aan de hogescholen op het gebied van volksgezondheid en zorg, vanuit het besef dat het hier een welkome aanvulling betreft op de bestaande kennisinfrastructuur, met een praktijkgericht karakter.
- 2) Deze investering is gericht op het bewerkstelligen van een betere benutting van lectoraten en de kenniscentra van hogescholen voor vraaggestuurde kennisontwikkeling, implementatie en innovatie in de zorgsector en verankering daarvan.
- 3) ZonMw en de HBO-raad onderschrijven dat de doorwerking van de ontwikkelde kennis in het onderwijs, zowel op inhoudelijk vlak als op het gebied van onderzoeksvaardigheden, van groot belang is en dient te worden versterkt.
- 4) ZonMw en de HBO-raad dragen bovenbeschreven inspanningen gezamenlijk uit en zoeken daarbij aansluiting bij relevante stakeholders uit de domeinen van overheid, samenleving en markt.

Beoogd resultaat van de samenwerking is dat professionals in de sector volksgezondheid en zorg sneller en beter toegang krijgen tot en gebruik maken van bestaande kennis. Tegelijkertijd leidt de samenwerking ertoe dat nieuwe kennisontwikkeling en de programmering daarvan gestoeld zijn op vragen en ontwikkelingen die leven binnen de zorgpraktijk. In ZonMw-verband kan dat onder meer door het bieden van kansen in de programmering voor het praktijkgerichte onderzoek dat wordt uitgevoerd door lectoraten en binnen kenniscentra van hogescholen. In hogeschoolverband kan dat onder meer door het

bijdragen aan de verspreiding en implementatie van resultaten uit ZonMw-onderzoek en best practices via curricula.

Vehikel voor het realiseren van de samenwerking tussen ZonMw en HBO-raad vormt het fictief gezamenlijk programmavoorstel Praktisch Beter! Dit programmavoorstel is als eigenstandig document bijgesloten.

Samenwerkingsactiviteiten

Om de doelstelling van deze overeenkomst te bereiken, willen de HBO-raad en ZonMw in het kader van deze samenwerking het volgende bewerkstelligen:

- 1) Verbeterde toegang van hogescholen/lectoren tot ZonMw-programma's
- 2) Het opzetten van een begeleidingstraject voor hogescholen/lectoraten en relevant werkveld gericht op het bekend raken met de ZonMw-subsidieomgeving
- 3) Deelname van lectoren en relevant werkveld aan het werk van programmacommissies en beoordelingscommissies van ZonMw
- 4) Het uitbouwen van de werkrelatie tussen de Stichting Innovatie Alliantie, het domein "Maatschappij, Gezondheid en Veiligheid" en domein "Methodologie" van het Forum voor Praktijkgericht Onderzoek en ZonMw
- 5) Het verbeteren van de aansluiting van hogescholen op de bestaande kennisinfrastructuur en het treffen van nieuwe infrastructurele voorzieningen waar nodig
- 6) Het opzetten van een traject waarbij de methodologische ontwikkeling van praktijkgericht onderzoek op het gebied van volksgezondheid en zorg wordt ondersteund en waarbij ruimte wordt geschapen voor leren en experimenten met nieuwe vormen van kennisproductie en kenniscirculatie
- 7) Het verder versterken van de betrokkenheid van hogeschoolbesturen bij het scheppen van randvoorwaarden benodigd om het bovenstaande te realiseren

Een eerste uitwerking van deze plannen is opgenomen in de bijlage.

Andere partijen

HBO-raad en ZonMw onderhouden nauwe samenwerkingsbanden met tal van andere partijen op het gebied van volksgezondheid en zorg. Deze organisaties ontwikkelen zelf producten en diensten ter ondersteuning van de sector. Ook kunnen zij de relevantie en bruikbaarheid van specifieke kennis en producten voor hun achterban beoordelen en zijn zij een kanaal waarlangs kennis actief kan worden doorgeleid. De partners zullen hen dan ook - waar dat voor de hand ligt - uitnodigen om bij te dragen aan de realisatie van samenwerkingsdoelen. De samenwerkingsovereenkomst zal uitgevoerd worden in goede samenspraak met betrokken opdrachtgevers van ZonMw en leden van de HBO-raad.

Financiering

De partners die deze overeenkomst aangaan, zien de beoogde samenwerking als onderdeel van hun takenpakket. Voor de tijdsinvestering en menskracht die gemoeid is met de samenwerking zoals verwoord in deze overeenkomst op hoofdlijnen putten de convenantpartners daarom zoveel mogelijk uit eigen middelen. Voor activiteiten of plannen die uit de samenwerking voortvloeien, zoeken zij aanvullende financiering.

Uitvoering, evaluatie en monitoring

Activiteiten worden zoveel mogelijk vertaald en gestuurd op basis van principes van projectmanagement. Vanuit de betrokken organisaties zullen kleine, gezamenlijke projectteams van medewerkers en - waar zinvol - velddeskundigen de uitvoering van de activiteiten op zich nemen. Na ieder jaar vindt een evaluatie plaats die besproken wordt in een gezamenlijk overleg. Desgewenst vindt bijstelling plaats van de overeenkomst.

Tijdens periodiek voortgangsoverleg wordt nagegaan of en in hoeverre de samenwerking op de beoogde onderdelen werkt. Daarbij zal speciale aandacht uitgaan naar de verankering van activiteiten. Monitoring heeft plaats aan de hand van heldere, nader te definiëren prestatie-indicatoren.

Namens ZonMw:

Namens de HBO-raad:

Prof. dr. Pauline Meurs

Dhr. Doekle Terpstra

Rotterdam, 24 april 2008

Bijlage 'Producten en activiteiten samenwerking ZonMw en HBO-raad in de periode 2008 – 2011'

2008

April 2008	Ondertekening convenant
Juni 2008	Gezamenlijke startconferentie voor stakeholders
Augustus - November 2008	Interne en externe leertrajecten 'Praktisch Beter!'
December 2008	Evaluatie eerste convenantjaar

2009

Januari 2009	Gezamenlijke werkconferentie Methodologie-ontwikkeling
Juni 2009	Vervolgconferentie voor stakeholders
Augustus - November 2009	Interne en externe leertrajecten 'Praktisch Beter!'
Oktober 2009	Publicatie handboek 'Methoden en technieken voor praktijkgericht onderzoek op het gebied van volksgezondheid en zorg'
December 2009	Evaluatie tweede convenantjaar en activiteitenplanning 2010-2011

2010-2011

PM